

EU-nämndens yttrande 2023/24:EUN2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2023

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 14 mars 2024 att ge EU-nämnden och utskotten tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2023/24:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2023. EU-nämnden har beslutat att yttra sig över skrivelsen i frågor som har varit av särskilt intresse i nämndens verksamhet under 2023.

EU-nämndens överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2023 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens verksamhet och utveckling. Den behandlar flera olika politikområden och tar upp beslut och händelser utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. I bilagorna till skrivelsen redogörs för mål vid EU-domstolen av svenskt intresse, avslutade och pågående överträdelseärenden samt beslut i rådet som Sverige inte har stött.

EU-nämndens ställningstagande

Synpunkter av övergripande karaktär

Under det första halvåret 2023 innehade Sverige ordförandeskapet i EU:s ministerråd. EU-nämnden yttrade sig till utrikesutskottet över regeringens skrivelse 2023/24:34 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd första halvåret 2023. Synpunkter relaterade till EU-ordförandeskapet behandlas således inte i detta yttrande.

Rysslands krig mot Ukraina har präglat EU-arbetet under hela året. Kriget har hanterats inom flertalet rådskonstellationer. Under hösten har även situationen i Mellanöstern stått i fokus och varit aktuell på möten i Europeiska rådet och utrikesrådet. EU-nämnden vill liksom tidigare år uttrycka sin uppskattning över skrivelsen som ger en bra översikt över verksamheten i EU 2023. Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen har fungerat väl såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Detta år har nämnden hanterat ett stort antal skriftliga samråd, dels såsom listor med troliga a-punkter, dels separata skriftliga samråd.

Särskilda synpunkter

Inför *allmänna rådet* har bl.a. rättsstatsfrågorna varit återkommande dagordningspunkter. Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen har både en horisontell dialog och landspecifika dialoger ägt rum liksom en utvärdering av den årliga rättsstatsdialogen. Sammantaget har det funnits stöd för regeringens hållning. Nämnden har vidare gett regeringen stöd för dess linje i hanteringen av utvecklingen på rättsstatsområdet i Polen och utvecklingen när det gäller unionens värden i Ungern. En annan återkommande fråga, där nämnden gett stöd för regeringens hållning, är relationen mellan EU och Storbritannien där det handlat om lägesuppdateringar samt två rådsbeslut, dels om arbetsordningen för den rådgivande arbetsgruppen som inrättats genom utträdesavtalet, dels om bl.a. de ändringar i protokollet om Irland/Nordirland som Windsoravtalet föreslog i enlighet med utträdesavtalet. Under det spanska

ordförandeskapet har frågan om vilka språk som ska användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen behandlats vid samtliga rådsmöten i allmänna rådet, och regeringen har fått stöd av nämnden för sin linje. Inom ramen för allmänna rådet har nämnden även behandlat halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen. Regeringen har då fått stöd för sin inriktning, med avvikande ståndpunkter från tre partier (V, MP, C). Vidare gav nämnden stöd för regeringens ståndpunkt när det gäller slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen, med avvikande ståndpunkt från två partier (V, MP). Regeringen har även fått stöd av nämnden vid diskussion om Europas framtid, då bl.a. kommande utvidgning och fördragsändringar diskuterades. Två partier anmälde avvikande ståndpunkt (SD, V). Vid nämndens hantering av frågan om Europaparlamentets sammansättning fick regeringen stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkt från ett parti (S). Vidare gav nämnden stöd för regeringens linje vid behandling av förslag till förordningen om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet.

Inför *rådet för utrikes frågor* och *Europeiska rådet* har ett genomgående tema under året varit Rysslands krig mot Ukraina. Vid samtliga tillfällen fanns det stöd för regeringens hållning. Efter terroristorganisationen Hamas attack på Israel den 7 oktober behandlade nämnden även löpande Mellanöstern inför såväl rådet för utrikes frågor som Europeiska rådet. Det fanns stöd för regeringens linje vid samtliga tillfällen. Fyra partier anmälde avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen, delvis likalydande (S, V, C, MP). Nämnden fick även information inför ett extrainsatt videomöte i kretsen av EU:s stats- och regeringschefer den 17 oktober. Inför möten i *rådet för utrikes frågor – försvar* har EU-stöd till Ukraina varit en återkommande fråga och regeringen har fått stöd för sin linje. Vidare har regeringen vid samråd med nämnden om den strategiska kompassen fått stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkt från ett parti (SD). Inom ramen för *utrikes frågor – handel* har nämnden bl.a. behandlat förberedelserna inför Världshandelsorganisationens trettonde ministerkonferens (MC13). Regeringen fick stöd för sin inriktning. Tre partier anmälde avvikande ståndpunkter, delvis likalydande (S, V, MP). Vidare fick regeringen stöd för sin inriktning när det gäller interimsavtalet med Chile, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, MP).

Inför möten i *rådet för ekonomiska och finansiella frågor* har ett återkommande tema varit ekonomiska konsekvenser av Rysslands krig mot Ukraina och ekonomiskt stöd till Ukraina i samband med halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen. Det fanns i denna del stöd för regeringens inriktning vid behandling i nämnden. Tre partier anmälde avvikande ståndpunkter vid flera tillfällen (V, C, MP). Vidare har även detta år genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF), som utgör huvuddelen av EU:s återhämtningsinstrument Next Generation EU (NGEU), behandlats löpande i nämnden. Regeringen har fått stöd för sin inriktning och ståndpunkt. En annan fråga som varit i fokus är översynen av EU:s ekonomiska styrning, och en informell överenskommelse nåddes slutligen vid ett extrainsatt videomöte i slutet av året. Regeringen fick genomgående stöd för sin linje. Vid några

tillfällen anmälde ett par partier avvikande ståndpunkter (V, C). Under det pågående mötet i Europeiska rådet den 14–15 december sammanträdde EU-nämnden. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkt från ett parti (V).

Olika migrationsrelaterade frågor har löpande hanterats inom ramen för *rådet för rättsliga och inrikes frågor* samt vid *ett extrainsatt möte i Europeiska rådet* i februari. Nämnden behandlade vid ett flertal tillfällen olika initiativ inom ramen för asyl- och migrationspakten och regeringen fick stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen från flera partier (V, C, MP) och vid ett tillfälle från ett parti (S). Regeringen fick även stöd för sin hållning när den yttre dimensionen av migration vid upprepade tillfällen behandlades i nämnden. Även då anmälde några partier avvikande ståndpunkter (V, C, MP). Som en följd av Rysslands krig mot Ukraina har aspekter relaterade till den inre säkerheten liksom förlängning av EU:s massflyktsdirektiv behandlats i nämnden. Regeringen fick här stöd för sin linje. Vidare har nämnden vid ett par tillfällen hanterat direktivet om fastställande av brottsrekvisit och påföljder med avseende på överträdelser av unionens restriktiva åtgärder, och regeringen har fått stöd för sin position. Regeringen fick också stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av förslaget till direktiv om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk. Nämnden har även gett regeringen stöd för dess position vid behandling av direktiv rörande människohandel och om skydd av dess offer liksom vid behandling av direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Regeringen har även fått stöd för sin linje i fråga om direktivet om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten, med avvikande ståndpunkt från ett parti (S). Även när det gäller insatser för att förbättra rättssystemens effektivitet och kvalitet har regeringen fått stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkt från ett parti (S). Nämnden har också vid ett par tillfällen hanterat Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och regeringen har fått stöd för sin linje. Nämnden har vidare vid flera tillfällen fått lägesrapporter om kampen mot strafflöshet avseende brott begångna i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina och om EU:s anslutning till Europakonventionen.

Vid samråd inför *rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor* har nämnden bl.a. behandlat direktivet om bättre arbetsvillkor för plattformarbete. Det fanns stöd för regeringens ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (S, C). Nämnden gav vidare regeringen stöd för dess position i fråga om två direktiv om standarder för lika-behandlingsorgan. Regeringen fick även stöd för sin linje vid diskussion om direktivet om likabehandling, med avvikande ståndpunkt från ett parti (SD). Med anledning av Rysslands krig mot Ukraina har nämnden även hanterat sysselsättningssituationen och den sociala situationen i EU med fokus på arbetsmarknadssituationen för flyktingar från Ukraina. Det fanns stöd i nämnden för regeringens linje. Regeringen fick vidare stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av direktivet om EU-intyget om funktionsnedsättning och

EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning. På området *hälsofrågor* har nämnden vid några tillfällen behandlat en ny avgiftsförordning för Europeiska läkemedelsmyndigheten och regeringen har fått stöd för sin hållning. Regeringen har även fått stöd för sin ståndpunkt när det gäller rådsslutsatser om psykisk hälsa. Några partier lämnade avvikande ståndpunkt (V, MP). Vidare fick regeringen stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av rådets rekommendation om åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens.

Under året uppmärksammades den inre marknadens 30-årsjubileum och inom ramen för *konkurrenskraftsrådet* har nämnden vid flera tillfällen diskuterat den inre marknaden framöver och en långsiktig konkurrenskraft. Sammantaget har regeringen fått stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkter från flera partier. Vidare har nämnden inför möte i konkurrenskraftsrådet bl.a. behandlat förordningen om nettoollindustrin. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från flera partier (V, C, MP). Regeringen har också samrått med nämnden inför en riktlinjedebatt om förordningen om kritiska råmaterial. Regeringen fick stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkter från flera partier (V, C, MP).

På *transportområdet* har nämnden bl.a. behandlat förordningen om raster och viloperioder vid tillfällig passagerartransport. Regeringen har fått stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (S, V). På *energiområdet* har nämnden bl.a. behandlat gasmarknadspaketet. Regeringen har fått stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (V, MP). Vidare har regeringen vid flera tillfällen samrått med nämnden om EU:s elmarknadsdesign (förslag till reform som ändrar i fyra befintliga rättsakter: elmarknadsförordningen, elmarknadsdirektivet, förordningen om EU:s byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) och förordningen om transparens för grossistmarknaderna (Remit). Sammantaget har regeringen fått stöd i nämnden för sin linje, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C, MP).

Inför möten i *rådet för jordbruk och fiskefrågor* har regeringen samrått med nämnden bl.a. om det s.k. avfallsdirektivet i den del som berör livsmedelsavfall. Regeringen fick stöd för sin redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C, MP). Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina, är en återkommande fråga som behandlats av nämnden vid flera tillfällen. En enhällig nämnd har ställt sig bakom regeringens linje. Regeringen fick i april stöd för sin ståndpunkt om att anta rådsslutsatser om biokemi, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C, MP). På fiskeområdet behandlade nämnden bl.a. rådsslutsatser om paketet om fiskeripolitiken – för en hållbar, motståndskraftig och konkurrenskraftig fiske- och vattenbrukssektor. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt att anta rådsslutsatserna, med avvikande ståndpunkter från två partier (V, MP). Vidare har man inom fiskeområdet, i sedvanlig ordning, diskuterat fastställande av fiske-möjligheter. Vid samråd i oktober om fiskemöjligheter i Östersjön fick regeringen stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från flera partier

(S, V, C, MP). I december samrådde regeringen med nämnden om fiskemöjligheter i Atlanten och Nordsjön. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (V, MP).

Inom ramen för *miljörådet* har nämnden vid några tillfällen behandlat förordningen om förpackningar och förpackningsavfall. Regeringen har fått stöd för sin position, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, MP, SD). Vidare har direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse hanterats av nämnden vid några tillfällen och regeringen har fått stöd för sina ståndpunkter, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C, MP). Regeringen fick vidare stöd för sin position vid nämndens hantering av förordningen rörande normerna för koldioxidutsläpp från tunga fordon, med flera avvikande ståndpunkter (S, V, C, MP). Inför miljörådet i juni fick regeringen vidare stöd för sin ståndpunkt om förordningen om restaurering av natur, med avvikande ståndpunkter från tre partier (S, V, MP). Nämnden gav vidare regeringen stöd för sin linje i fråga om förordningen om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar. Två partier anmälde avvikande ståndpunkter (V, MP). Vid nämndens behandling av direktivet om industriutsläpp fick regeringen stöd för sin ståndpunkt. Tre partier anmälde avvikande ståndpunkt (V, C, MP). Nämnden har också hanterat direktivet om övervakning av markhälsa och gett regeringen stöd för dess linje, med avvikande ståndpunkter från några partier (V, MP). Regeringen fick vidare stöd för sin linje vid nämndens behandling av certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid, med avvikande ståndpunkter från tre partier (V, C, MP).

Stockholm den 19 april 2024

På EU-nämndens vägnar

Hans Wallmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Martin Kinnunen (SD), Jytte Guteland (S), Martin Westmont (SD), Anna Lasses (C), Leonid Yurkovskiy (SD), Rebecka Le Moine (MP), Elin Nilsson (L), Arin Karapet (M), Serkan Köse (S), Kadir Kasirga (S), Daniel Riazat (V), Rasmus Giertz (SD), Stefan Olsson (M), Yusuf Aydin (KD) och Mariya Voyvodova (S).

Särskilt yttrande (V)

Daniel Riazat anför:

Jag står bakom EU-nämndens ställningstagande men vill hänvisa till Vänsterpartiets följdmotion 2023/24:2836 som kommer att behandlas av utrikesutskottet tillsammans med skrivelsen.